

VERPLEEGKUNDIGE PROFESSIONELE STANDAARD

In de WGBO is vastgelegd dat een hulpverlener de zorg moet verlenen van een goed hulpverlener en dat hij zijn professionele standaard in acht moet nemen. De professionele standaard bevat alle regels en normen waar een hulpverlener in zijn werk rekening mee moet houden. De professionele standaard is geen vastomlijnde set van regels, maar algemeen aanvaarde uitgangspunten van zorgverlening. Deze uitgangspunten worden ook steeds bijgesteld doordat er bijvoorbeeld de beroepscode wordt herschreven of ontwikkeling van een richtlijn of zorgstandaard.

Het tuchtcollege voor verpleegkundigen zal altijd de klacht beoordelen op basis van de beschreven en bekende richtlijnen, zorgstandaarden, beroepsinhoudelijke afspraken, wetten en andere documenten. De Verpleegkundige Professionele Standaard bestaat uit de volgende elementen:

Recht van buiten

- Regels die door wetgever en rechter zijn geformuleerd
- Wettelijke voorschriften
- Jurisprudentie (met name uitspraken van de tuchtrechter)

Recht van binnen

- Normen uit de beroepsgroep zelf
- Beroepscodes en gedragsregels
- Beroepsprofiel
- Vakinhoudelijke en technische regels
- Zorgstandaarden, kwaliteitsstandaarden
- Richtlijnen en protocollen
- Specifieke hulpverlenings- en ethische regels

Mengvormen

- Richtlijnen van de inspectie; bijvoorbeeld de richtlijn
  - **'Het mag niet, het mag nooit.** Seksuele intimidatie door hulpverleners in de gezondheidszorg'
  - **8 kernelementen: omgaan onbegrepen gedrag**
Zorg aan mensen met dementie, en het omgaan met onbegrepen gedrag, moet aan 8 kernelementen voldoen. Het Trimbosinstituut en Vilans hebben in 2014 deze acht kernelementen op basis van de bestaande richtlijnen samengesteld, in opdracht van de Inspectie voor de Gezondheidszorg. Deze elementen zijn voor zorgverleners een hulpmiddel bij de zorg voor mensen met dementie (www.zorgvoorbeter.nl/ouderenzorg/Dementie-toetsing-omgaan-onbegrepen-gedrag.html).
  - Algemene juridische, ethische en beroepsnormen

Een richtlijn is geen doel, maar een middel om aan te geven welke handelingen in welke volgorde en onder welke omstandigheden verricht moeten worden opdat de juiste zorg zo goed mogelijk wordt geleverd. Gebruikers van een richtlijn moeten zich realiseren dat richtlijnen geen dwingende voorschriften zijn. Richtlijnen bevatten expliciete, zo veel mogelijk op evidence gebaseerde aanbevelingen en inzichten waaraan zorgverleners behoren te voldoen om kwalitatief optimale zorg te verlenen. Aangezien deze aanbevelingen hoofdzakelijk gericht zijn op de 'gemiddelde patiënt' en de praktijk meestal complexer is dan in de richtlijn is weergegeven, kunnen - en soms moeten - zorgverleners in individuele gevallen afwijken van de aanbevelingen in de richtlijn.

Wie contrair aan een aanbeveling uit een richtlijn handelt, moet dat motiveren in het zorgdossier. Naarmate de aanbeveling stringenter is opgesteld, wordt het afwijken uitgebreider verantwoord in het zorg dossier.

Er zijn verschillende redenen waarom richtlijnen ontwikkeld worden. Bijvoorbeeld om het klinisch handelen meer te baseren op wetenschappelijk bewijs of om de variatie in handelen tussen zorgverleners te verminderen. Evidence Based richtlijnen richten zich volgens een bepaalde methode op wetenschappelijk literatuur.

Richtlijnen zijn bedoeld ter verbetering van de kwaliteit van zorg. Zij worden vooral geschreven om:

- de snel groeiende informatiestroom hanteerbaar te maken
- variatie in handelen tussen zorgverleners te verminderen
- het klinisch handelen meer te baseren op wetenschappelijk bewijs
- om transparanter te werken.

Evidence Based richtlijnenEvidence Based wil zeggen dat er volgens een beschreven methode grondig is gezocht naar wetenschappelijke literatuur. Daarna worden aanbevelingen voor passende zorg geformuleerd. Evidence based wil niet zeggen dat de aanbevelingen uitsluitend tot stand komen op basis van wetenschappelijke onderzoeksresultaten. Evidence based richtlijnen zijn gebaseerd op:

- wetenschappelijke onderzoeksresultaten
- klinische ervaring
- voorkeuren van patiënten
- beschikbaarheid van hulpmiddelen.

In protocollen wordt vooral aangegeven hoe in de dagelijkse praktijk gehandeld moet worden. In de praktijk worden lokale protocollen vaak afgeleid van landelijke richtlijnen. Het zorgproces, de verschillende stappen die moeten worden doorlopen en de klinische beslismomenten worden meer in detail vastgelegd. Vaak zijn protocollen door een zorginstelling ontwikkeld.

Een zorgstandaard beschrijft vanuit het patiënten perspectief waar kwalitatief goede zorg aan moet voldoen, niet alleen voor de inhoud van de zorg maar ook voor de organisatie ervan en de ondersteuning van zelfmanagement. Een zorgstandaard is dus een hulpmiddel voor zorgverlener, verzekeraar én patiënt (www.zorgstandaarden.nl).

Richtlijnen zijn onder andere te vinden via:

www.oncoline.nl (richtlijnen oncologie)

www.ncj.nl/richtlijnen (richtlijnen jeugdzorg)

www.ggzrichtlijnen.nl (ggz richtlijnen)

www.richtlijnen database.nl (vind een richtlijn, b.v. over verpleegkundige- en verzorgende verslaglegging)

Ook op de site van je eigen vakinhoudelijke beroepsvereniging vind je specifieke richtlijnen die voor een bepaalde patiënten doelgroep zijn bedoeld.

Andere belangrijke websites waar richtlijnen en afspraken staan waar zowel de Inspectie als het Tuchtcollege op toetst:

www.zorgvoorbeter.nl/ouderenzorg

www.zorginstituut.nl

www.igz.nl (b.v. infectiepreventie en medicatieveiligheid)